

Čas přípravy
15 minut

Čas realizace
30 minut

Prostor
uvnitř

Roční období
kdykoliv

Počet účastníků
1-15

Věková kategorie
12-14 let

SMALTOVANÝ ŠPERK

Obecný cíl: Rozvoj těchto kompetencí: k učení, komunikativní, pracovní.

Konkrétní cíl: Poznat práci s plechem, kovem a smaltovacím práškem, rozvoj jemné motoriky.

Motivace: V jedné ze starých truhel jsem objevila nějaký zaprášený starý plíšek. Co to je? Otřu jej a zjišťuji, že by se mohlo jednat o přívěšek, má malý otvor a po vyleštění je to nádherný, neskutečně krásný starobylý šperk. Začínám jej zkoumat...

Potřeby: Smaltovací prášek, kovový předmět k dekoraci nebo sklíčka, mřížka (krájecí kolečko na brambory), elektrická trouba nebo elektrický vařič, čistý papír, kleště, pletací jehlice, silonka, gumička.

K tomuto metodickému listu není k dispozici žádný pracovní list.

Moje poznámky:

Provedení: Pro mladší děti (do 6. třídy) zakoupíme měděný výsek již hotový, aby si jej jen ozdobily, starší děti (7. a 8. třída) si mohou z měděného plechu svůj šperk samy vystříhnout nůžkami na plech a dále opracovat.

Pracovat můžeme s jakýmkoliv plechem – měděným, pozinkovaným, hliníkovým, víčky od plechovek apod. Ve výtvarných potřebách se prodávají plíšky už připravené a začištěné.

Jak na to:

- 1) Připravte si lahvičky se smalty. Před otevřením klepněte lahvičkou o stůl, aby se sklepl prášek z víčka. Potom lahvičku opatrně otevřete. Navlečte přes lahvičku kousek silonky a zajistěte gumičkou. Silonka působí jako jemné sítko, přes které se bude prášek sypat. Podle toho, jak moc silonku napnete, bude sítko jemné.
- 2) Na čistý papír položte měděný výsek a posypte ho práškovým smaltem. Můžete ho posypat i více odstíny najednou.
- 3) Opatrně přeneste výsek na kovové kolečko a to pak položte na elektrickou plotýnku.
- 4) Nechte smalt rozpustit a pak kolečko z plotýnky sundejte.

Pozor! Kolečko sundejte kleštěmi, je horké!!!

Jak vytvořit různé vzory:

- 1) Pokud nasypete na výsek větší množství různých barev smaltu, můžete je nechat rozpustit a přímo na plotýnce pak mezi sebou barvy opatrně promíchat špičkou pletací jehlice nebo třeba párátkem. Tím získáte zapouštěný vzor.

2) Můžete také posypat výsek nejprve jedním odstínem smaltu a ten nechat zapéct. Na vystydlý posmaltovaný výsek pak nasypete další vrstvu jiné barvy smaltu a do té za studena vyryjete vzor. Teprve pak výsek znovu zapečete a získáte tak proškrábaný vzor.

3) Další možností je posypat výsek jednou barvou smaltu, kterou zapečete a potom na vystydlý výsek nasypete přes šablonku další vrstvu smaltu. Výsek pak znovu zapečete. Tím získáte vzorování šablonami.

Smaltovat se dá i na sklíčka, kdy postupujeme stejně jako s měděnými výseky. Můžete smaltovat i na další kovy. Posmaltujte klíče, ať si je nikdy nespletete, posmaltujte si lžičky, ať se o ně doma neperete, posmaltujte spony k páskům anebo zapojte fantazii a smaltujte spony do vlasů atd.

Tipy a nápady:

- Pokud budeme vyrábět šperk, potřebujeme díрку. Plíšek položíme na prkénko a nasadíme hřebík, který kladívkem proťukneme skrz. Okraje začistíme smirkem.
- Pokud to jde, sypte vždy smalt jedné barvy na čistém papíru. Zbylý smalt pak můžete snadno sesypat zpátky do lahvičky.
- Barvy nelze míchat do nových odstínů.
- Další tip: dobře také vypadá nasypání smaltovacího prášku přes obvaz či obinadlo (nad šperkem je někdo podrží, nelze dělat v jednom člověku).
- Lze vyrábět i placky, kdy musíte mít kovové kolečko, na které přiděláte tavnou pistolí spínací špendlík.

Jak si připravit plíšek (pro 8. třídu):

- Vlastní tvar si nejprve předkreslíme na papír a vystříháme šablonu;
- tu pak lihovým fixem překreslíme na plech a vystříháme nůžkami na plech;
- všechny hrany opracujeme smirkovým papírem, dobře poslouží i brousek na kosu nebo různé pilníky.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

U dětí s potížemi v jemné motorice (pokud jsou méně „šikovné na ruce“) je výhodou, že mohou vytvářet jen abstraktní barevné kompozice a nějaké precizní malování není vůbec potřebné. U dětí hyperaktivních je potřeba nabádat je ke klidu a rozvaze (klidným hlasem připomenout, že mají přenášet plíšek pomalu a opatrně), aby si neopatrnou manipulací výtvar nezničili. Pomáháme napravit případné „karamboly“.

Moje poznámky:

Materiál je možné objednat např. na internetových stránkách:

www.brydova.cz, www.hobby-kohout.cz, www.ceske-tradice.cz a v mnoha dalších výtvarných potřebách.

Pozor na:

Bezpečnost práce s dětmi a horkou plotýnkou, vždy používat kleště.

Tato aktivita přibližuje Ideály Pionýra: Poznání a Pomoc.